

УДК 811.163.41'374:81'276:[004.738.5:81'374VUKAJLIJA]"20"
811.163.41'373.43.45"20"
81'374:81'276(497)"20"

*Вања Миљковић**

Институт за српски језик САНУ, Београд

ИНТЕРНЕТ ПЛАТФОРМА ВУКАЈЛИЈА И ЛЕКСИКОГРАФИЈА САВРЕМЕНОГ СРПСКОГ СЛЕНГА

У овом раду размотрићемо могућност коришћења богате текстуалне грађе доступне на сајту *Вукајлија*, својеврсној пародији онлајн речника, у будућој лексикографској пракси. Указаћемо на предности и недостатке те грађе, имајући у виду проблеме са којима се лексикографија сленга на овим просторима суочава. Први део рада представља, стога, осврт на постојеће жаргонске речнике, у коме се посебна пажња посвећује питању одабира релевантног корпуса за израду речника. У другом делу разматрају се начини на који корисници Вукајлије пародирају лексички чланак, како бисмо у трећем делу на неколико примера показали на који се начин језички материјал доступан на овој платформи може искористити у унапређењу лексикографског описа савременог српског сленга.

Кључне речи: сленг, жаргон, жаргонизми, окационализми, неологизми, лексикографија, српски језик.

Лексикографија данас у великој мери користи технолошке предности савременог доба – речници се израђују и публикују у електронском облику, што не само да их чини доступнијим већ олакшава ажурирање и ревизију њиховог садржаја. Тај други аспект је посебно битан када се говори о речницима сленга, будући да се овај регистар, како је то у литератури одавно познато, најбрже мења (Bugarski 2003; Милорадовић 2012). Ипак, коришћење интернета у домаћој лексикографији, рекли бисмо, није се значајно променило од пресека који је урађен 2009. године (Лазивић Коњик, Јелић 2009). Ми ћемо се у овом раду бавити једним нелингвистичким пројектом – платформом Вукајлија, која својом формом подсећа на крауд-

* ORCID 0000-0001-5730-533X.

сорсинг речник сленга, али по својој суштини то није. Наш циљ јесте да покажемо да богата грађа која се налази на овој платформи и која се свакодневно допуњава, као и чињеница да садржај Вукајлије ствара велики број корисника, могу бити искоришћени у унапређењу постојеће домаће лексикографије сленга. Прво ћемо се, стога, осврнути на неке проблеме са којима се овдашњи жаргонски речници суочавају, а потом ћемо кроз одговарајуће примере показати како би лингвистичка обрада сирове језичке грађе доступне на Вукајлији могла да допринесе њиховом решавању.

1. Осврт на домаћу лексикографију сленга

Сленг је, као супстандардни језички варијетет, дуго био на маргинама интересовања овдашњих лингвиста, што се и те како одразило на домаћу лексикографску праксу.¹ Док сакупљање и објављивање лексике сленга у англистици има дугу и богату традицију (в. Coleman 2009), речници сленга су на нашим просторима релативно нова појава.² Пионирски подухват на овом пољу учинио је 1976. године Драгослав Андрић, англиста и преводилац, објављивањем „Двосмерног речника српског жаргона и жаргону сродних речи и израза“. Иако је познато да се сленг брзо мења и да је непрестани прилив нове лексике једна од његових основних карактеристика, неколико деценија Андрићев речник је био једини на овом пољу. Његово друго, допуњено издање изашло је 2005. године. Поред њега, на располагању нам је и „Београдски фрајерски речник“ Петрита Имамија из 2007. Најактуелнији је свакао „Речник српског жаргона“ Борислава Герзића, из 2012. године. Како вулгаризми по својој природи припадају сленгу, овом се списку у одређеном смислу може придодати и „Речник опсцених

¹ У термилошку проблематику (*жаргон* или *сленг*) овом приликом нећемо дубље улазити. Рецимо само то да је у домаћој лингвистици термин *жаргон* уобичајен, али полисемантичан (в. Bugarski 2003; Radovanović 2003; Милорадовић 2012). Бугарски, тако, уводи дистинкцију између појединачних *жаргона* и тзв. *општег жаргона*, примећујући да термин *општи жаргон* делује „donekle kontradiktorno“ (2003: 11–12). Чини нам се, стога, прикладним увођење термилошке дистинкције *жаргони* (као неформални колоквијални варијетети професионалних и других група чији припадници деле иста специфична знања и интересе) – *сленг* (као опште доступни супстандардни варијетет чија је основна карактеристика онеобичавање свакодневног, устаљеног, уобичајеног језичког израза). Ова је дистинкција на трагу разлике која постоји у англосаксонској литератури (в. Adams 2009; Atkins, Rundel 2008: 186), а њоме се заобилази проблем вишезначности термина *жаргон*.

² Сленг није доследно бележен ни у великом Речнику САНУ. Вулгарне речи су у ранијим томовима изостављане, а она лексика сленга која се ипак нашла између речничких корица, обележавана је различитим квалификаторима, понекад као *жарг.* [жаргонски], понекад као *шатр.* [шатровачки], а понекад само као *разг.* [разговорно].

речи“ Данка Шипке. На први поглед, стога, могло би се рећи да домаћа лексикографија сленга има релативно добру продукцију. Ипак, од најмлађег међу поменутих речницима до данас прошло је више од десет година, што значи да је много тога новог још увек лексикографски непосведочено.³

Питање актуелности грађе у речницима сленга уско је повезано са формирањем релевантног корпуса и његовом ексцерпцијом. Састављање корпуса, иначе, представља вероватно најделикатније место у процесу планирања и израде оваквих речника. Како је сленг неформални и преваходно говорни језички варијетет (Бугарски 2003), његово детектовање у писаним изворима је отежано и проблематично, пре свега зато што јавно доступни писани текст, бар у блиској прошлости, није био примарни медијум за реализацију супстандардног језика. Та се препрека донекле превазилази посезањем за оним текстовима у којима се повремено појављује и лексика сленга, какви су, нпр., савремени романи и драме (у којима се та лексика може користити за карактеризацију ликова и постизање одговарајуће атмосфере), као и медијски текстови (посебно они таблоидне приорорде). Међутим, употреба лексике сленга у поменутих контекстима је често вештачка и исконструисана, а њена фреквенција је, притом, врло ограничена, па се може рећи да она ту представља, заправо, неку врсту намерног ексцеса а не спонтане употребе. Са убрзаним развијањем интернет комуникације, појавом онлајн форума и друштвених мрежа, говорни језик је добио своју писану реализацију – тзв. *нетспик*, нови варијетет писаног језика са комбинованим одликама стандардног језика и супстандардног говорног језика (в. Crystal 2006). Као такав, нетспик представља природно писано окружење у коме се може очекивати и сленг. Интернет је, тиме, отворио нове просторе за превазилажење проблема састављања адекватног писаног корпуса за израду речника актуелног сленга. Иако се интернет данас сматра битним извором за лексикографске корпусе (Atkins, Rundell 2008: 78), употреба овог медија у домаћој лексикографији и даље је врло ограничена.

Ненавођење примера употребе још је један недостатак коју домаћа лексикографија сленга није потпуно превазишла. Док примера уопште нема у првом ни у другом издању Андрићевог речника (1976; 2005), код Герзића (2012) местимично их сусрећемо, али је приметно да је и даље велики број одредница остао без њих. Са тим је у вези, можда, управо природа

³ Недостатке у лингвистичкој обради, пре свега у систематичности и информативности самих дефиниција и унутарречничком повезивању, оставићемо за потребе овог рада по страни, усредсређујући се само на оне аспекте који су релевантни за каснију дискусију о лексикографској употребљивости Вукајлије – добављање адекватне грађе и њена добра илустрација.

корпуса на којима су настајали домаћи речници сленга – у жељи да речнички инвентар буде што потпунији лексикограф уноси у њега и лексику која није пронађена у грађи (па зато и нема наведених примера), али за коју поуздано зна да постоји у разговорном језику. Наведимо као илустрацију, рецимо, глагол *цимати*, који је врло расростањен у неформалном говору (и стога би било необично да не буде забележен у савременом речнику сленга), а који је код Герзића дефинисан кратко као „*наговарати*“, без примера који би то значење поткрепили и појаснили. Када би се у корпус уврстили, рецимо, интернет форуми и коментари на медијским сајтовима, проблем непостојања адекватних примера могао би бити успешно решен.

Непостојање адекватних корпуса као базе за лексикографски опис сленга одражава се и на саму лингвистичку обраду. Домаћи речници сленга су углавном опремљени већим бројем квалификатора који лексику повезују са специфичним р, чиме се ствара утисак свеобухватности грађе. Поред жаргона који су и раније узимани у обзир (као што су жаргон младих, ђачки, војнички, музички и сл.), Герзић доноси у попису квалификатора и жаргоне који раније нису били у лексикографском фокусу (рецимо *нарк.* „наркомански“, *нав.* „навијачки“, *хом.* „хомосексуални“). Питање именовања тих жаргона можемо, овом приликом, оставити по страни,⁴ али морамо приметити да је укупни удео тако обележене лексике у инвентару речника не тако завидан – квалификатор *хом.* добило је свега неколико лексема⁵, што јасно показује да корпус на коме је лексикограф радио није успео да покрије сва поља која су била планирана. Укључивање онлајн доступних ресурса – добро одабраних и пажљиво обрађених, свакако би позитивно утицало на лексикографски обухват и лексички опис појединачних жаргонска.

⁴ Рецимо само да би неки од тих термина морали бити неутралнији, понегде и прецизнији. Уместо „наркомански жаргон“ предложили бисмо „жаргон корисника психоактивних супстанци“, а у место „хомосексуални жаргон“ адекватније би било „геј жаргон“. Неки жаргони, притом, још увек нису ни лексикографски потврђени ни лексички истраживани – такав би свакако би *дрег жаргон* (или *жаргон дрег краљица и краљева*), који је вероватно један од најмлађих жаргона српског језика, али и, нпр., *жаргон љубитеља парфема*, који није толико млад а чији је лексички инвентар изузетно богат и потпуно неистражен.

⁵ Притом, неке од тих одредница нису поткрепљене примерима, па није јасно како је лексикограф до њих дошао, нити колико су, заправо, релевантне и актуелне у жаргону коме се приписују (рецимо, одредница *месика плаво* је дефинисана овако: „плави дуксеви и тренерке омиљене међу хомо популацијом“).

2. Вукајлија – између лаичког речника сленга и пародије онлајн речника

Сајт Вукајлија је покренут 2007. године, а првобитно је замишљен као речник сленга отвореног типа, по узору на такав речник енглеског језика – *Urban dictionary*⁶ (Вујовић 2020).⁷ Регистровани корисници ове платформе свакодневно објављују текстуалне садржаје у облику који подсећа на лексикографски чланак. Међутим, већ погледом на првих неколико страница тзв. „дефиниција“ постаје јасно да је у великом броју случајева у питању својеврсна пародија речничког формата – по чему се Вукајлија јасно разликује од отворених онлајн речника. Неке од одредница су, свакако, и потенцијалне одреднице речника сленга – лексеме и изрази карактеристични за сленг, али велики број „одредница“, заправо, представља тему коју ће корисник разрадити у „дефиницији“ и „примерима“. Притом, често су у питању осврти на друштвена дешавања, када „дефиниција“ има функцију корисничког коментара на неку актуелну појаву, а „примери“ представљају његов дијалогски продужетак и не тако ретко уопште не садрже саму „одредницу“. Чак и у ситуацијама када је одредница заиста жаргонизам, дефиниције које осмишљавају корисници имају субјективни тон и неформални израз, а врло често и необичну, упечатљиву перспективу, чија је сврха да се њихов чланак на духовит начин издвоји из масе како би га други корисници наградили лајковима и коментарима. Јасно је да се, стога, Вукајлија не може поредити са речницима сленга које имамо у штампаном формату – ни по својој намени ни по свом уређењу ова се интернет платформа не такмичи са правим лексикографским подухватима. Другим речим, Вукајлија није лингвистички пројекат, али, из неколико разлога, јесте изузетан ресурс за истраживаче и лексикографе који се баве сленгом.

Пре свега, Вукајлија окупља велики број корисника који свакодневно објављују нове „одреднице“, међу којима поред оних које несумњиво представљају неку врсту језичког „вица“ постоје и актуелне сленг речи и изрази. Оказионална лексика и лексички каламбури, којих на Вукајили има прегршт, иако не представљају део живог језичког инвентара, и те како су значајни за творбена и семантичка истраживања. И поред тога што саме дефиниције на Вукајлији не теже речничком стилу и лингвистичкој прецизности – већ допадљивости, иновативности и необичности (често су то читави пасуси, понекад и цели есеји о теми датој као одредница), оне су

⁶ <https://www.urbandictionary.com/>

⁷ В. и <https://sr.m.wikipedia.org/sr-ec/Вукајлија>

обично писане неформалним разговорним супстандардним језиком и представљају управо оно што нам је у истраживањима сленга недостајало – његову спонтану употребу у писаној форми. У том смислу, чак и ако „одредница“ није заиста потенцијална одредница речника сленга или ако примери које је корисник навео нису лексикографски одговарајућа илустрација одреднице (или је уопште не садрже), корисникова дефиниција, посебно ако је дужа и исцрпна, заједно са примерима, може бити лексикографски искористива као извир.

Издвојили смо, илустрације ради, неколико чланака са Вукајлије, који се крећу у распону од материјала који није релевантан за будућу лексикографску обраду до праве лаичке лексикографије. На тим ћемо примерима видети да употребљивост чланка са Вукајлије у будућим лингвистичким описима савременог српског сленга варира. Неки чланци дефинишу одреднице које, заправо, нису лексеме или изрази, већ само представљају тему која је била занимљива кориснику (нпр. *Џони Деп, Рат у Украјини*). Са друге стране, неке „одреднице“ јесу лексеме, али не припадају инвентару сленга, а дефиниција и примери представљају, заправо, простор за изражавање одређеног вредносног суда (нпр. *шминка*). Неке дефиниције пак могу бити употребљене као примери за друге сленг одреднице (нпр. *корона, ци-ци, канц*). Међу одредницама се, такође, налазе и неологизми (нпр. *коронашица*), као и оказионализми и индивидуални лексички каламбури (нпр. *пљуговача, женопауза, скриптарош*).

Одредница	Džoni Dep	Пример лексикографски нерелевантног чланка, у коме се алудира на актуелне вести из домена шоубизниса (конкретно, на судску парницу коју је холивудски глумац водио са својом женом).
Дефиниција	Prvi i poslednji čovek koji je pobedio u svađi sa ženom.	
Аутор	Maxi	

Одредница	Rat u Ukrajini	Пример лексикографски нерелевантног чланка, у коме се алудира на актуелна друштвена дешавања (конкретно, неоправдано повећање цена издавања некретнина у Београду због доласка руских и украјинских држављана).
Дефиниција	Isplanirana akcija tajnog društva pod komandom stanodavaca iz Beograda.	
Аутор	LHVAR	

Одредница	Šminka	Пример лексикографски нерелевантног чланка, у коме корисник кроз дефиницију износи вредносни суд о одређеној друштвеној појави.
Дефиниција	Ono što tinejdžerke ponesu umesto mozga svako jutro u školu.	
Пример	Profesorka ispituje učenicu i besni zbog njenog neznanja. „Molim? Pa vi deco ništa ne znate! Crno dete, što ne ponese jutros mozak umesto šminke?!“	
Autor:	[ZeZaToR]	

Одредница	Korona	Пример лексикографски нерелевантног чланка, у коме се алудира на актуелна друштвена дешавања (конкретно, ширење коронавируса из Кине).
Дефиниција	Verovatno prvo kinesko sranje koje radi.	
Autor:	bombas	

Одредница	Dži-Dži	Пример лексикографски релевантног чланка, у коме се објашњава постојећи жаргоназам. Одредница долази из гејмерског жаргона и корисник у дефиницији објашњава њено порекло и употребу. Дата су и два примера, који потврђују оно што је наведено у дефиницији. Сама дефиниција представља и пример употребе за сленг речи <i>блејати</i> и <i>комп</i> .
Дефиниција	U pisanoj formi “gg”. Bukvalno značenje “good game”, a realno da je nešto gotovo, kraj. Kod nas ga izgovaraju klinci I svi ostali koji bleje za kompom ceo dan ili prate strani humor.	
Пример	- Još tri ispita I to je to, dži-dži. - Gledaj Milanče prišao tamo nekoj ribi... gledaj joj facu... šta se ovaj okreće ka nama... dži-dži, vraća se	

Новоречје 7

	ovamo.	
Autor:	Пепси и Фанта	

Одредница	Koronaš(ica)	Пример лексикографски релевантног чланка, у коме се објашњава неолошка лексика. У тренутку објављивања, речи <i>коронаш</i> и <i>коронашица</i> још су увек биле тек потенцијалне, околиналне лексеме, па Вукајлија доноси један од првих писаних трагова њихове употребе. Сама дефиниција је, примећујемо, информативна и није писана супстандарним колоквијалним језиком, што није тако честа појава на Вукајлији.
Дефиниција	Osoba obolela od najnovije varijante SARS virusa, Covid-19, koji je na početku dobio ime korona virus jer pripada toj grupi virusa. Naziv korana virus se odomaćio i otuda kolokvijalni naziv koronaš(ica) za obolele.	
Пример	Dabogda ti koronaš kinuo u lice!	
Autor:	Mariox	

Одредница	Kanc	Пример лексикографски релевантног чланка, у коме је обрађен колоквијализам настао скраћивањем – <i>канц</i> . Дефиниција је, као и сам пример, натоплена субјективним тоном, који сугерише да је корисников циљ био изрицање вредносног става. Сама дефиниција представља и потврду за одредницу <i>курчење</i> .
Дефиниција	Skraćenica za kancelariju. Uglavnom se koristi kao skromno kurčenje od strane odних što rade po američkim korporacijama u open-spejs kancelarijama u nekoj novogradnji.	
Пример	-Idem po laptop, ostavio sam ga u kancu. . . -Putuj Igumane, idi sisaj Bezosu kurac.	
Autor:	Пепси и Фанта	

Одредница	Pljugovača	Пример чланка у коме се објашњава околинална реч, коју је корисник створио или чуо. Иако је у питању језичка игра (творбени модел за извођење назива за алкохолна пића
Дефиниција	Potamnела voda sa pikavcima, u flaši ili	

	limenci koja ima ulogu piksle usled nedostatka iste.	од назива воћа суфиксом <i>-овача/евача</i> , користи се изван своје примарне употребе), реч је ситуационо употребљива. Пример може бити искоришћен и као илустрација за друге одреднице (<i>зајебати се, цепати</i> , и израз <i>бити глуп као курац</i>)
Пример	-Nemojte da pijete iz ove limenke, bacao sam pikavce u nju... - (Pffft)... FUUUUUUJ, zajebao sam se! - Hahahahahah to to, cepaj tu pljugovaču kad si glup k'o kurac.	
Autor:	Пепси и Фанта	

Одредница	Skriptaroš	Пример чланка у коме се објашњава оказионална реч, са реалним лексичким потенцијалом, која је можда креација самог корисника. Дефиниција је дужа и појам насловљен одредницом се у њој детаљно описује. У дијалошком примеру нема употребе речи <i>скриптарош</i> , већ је један од саговорника <i>скриптарош</i> , па је пример неискористив у потенцијалној лексикографској обради те речи.
Дефиниција	Student čiji moto glasi: „samo skripta“. Jedan od lenje većine koja ne voli da se previše cima, ali želi da [p]ostane akademski građanin provlačeći se nekako kroz faks, od ispita do ispita, naravno zaobilazeći knjige u širokom luku... Pored realnih manjkavosti ovakvog načina pristupa univerzitetu i životu, postoje i pozitivne strane medalje. Naime, jezgrovito usredsredivši se na suštinu, obično je u stanju da razume materiju na najbolji način. Takođe, vremena za izlaske (ili igrice) ima na pretek.	
Пример	- Brate, aj mi objasni Talesa, čitam ovo, ništa ne kapiram. - Ništa prostije. Znaš da na točkovima imaš felne?	

Новоречје 7

	<p>- Da... (Kakve veze imaju felne i Talesova teorema. Čekaj, točkovi su u obliku kruga, možda ovo vodi negde...)</p> <p>- E sad, zamisliš jednu što ide celom dužinom. Nađeš još dve bilo koje tačke na točku i spojiš ih pravom linijom, dobićeš pravougli trougao...</p> <p>- НАНАН. Koji si car. Hvala ti!</p> <p>- Ništa brate.</p>	
Autor:	oksfordskiRecnik	

Одредница	Ženopauza	<p>Пример чланка чија је одредница лексички каламбур.</p> <p>Одредница је продукт језичке игре, сливеница коју је, вероватно, сам корисник створио (<i>менопауза + жена</i>) и која постоји само као својеврсни језички виц, без реалног потенцијала да постане права реч.</p>
Дефиниција	Kada ti se više ne diže a i nije te ni briga.	
Пример	<p>-Eh, konačno ženopauza, sada mogu da se posvetim šahu i dnevno-političkim temama. Pu, šta nam rade. Probudi se Srbije, gaze te ko...</p> <p>- Dragi, gola sam u sobi.</p> <p>- Esi luda ti, znaš da grejemo samo dnevni boravak? Prehladićeš se, kozo. Navuci moj džemper i dolazi vamo.</p>	
Autor:	kamenofil	

Одредница	Koronostracija	<p>Пример чланка који доноси оказионалну сливеницу (<i>фрустрација + корона</i>), вероватно креацију самог корсника, која није заживела.</p>
Дефиниција	Frustracija izazvana koronom	
Autor:	neko-9atmlvzy	

3. Вукајлија и домаћа лексикографија сленга

Видели смо у претходном одељку да се Вукајлија не може сматрати правим оналјн речником сленга из бар два разлога. Прво, инвентар „одредница“ на овој платформи је, очигледно, шири од инвентара сленга, пре свега због слободног и некритеријалног одабира „одредница“. Друго, уместо лексикографског метајезика „дефиниције“ су најчешће писане неформалним супстандардним разговорним језиком, по чему се суштински разликују од информативних и концизних речничких дефиниција. Примери које доносимо у овој секцији показују да и поред тога што Вукајлија доноси тек сирову, лингвистички необрађену грађу, она може имати значајну функцију у будућој лексикографији сленга, пре свега као извор за ексерпцију примера.

Тетка

Преглед свих дефиниција које за одређену реч дају корисници Вукајлије често указује на ширу полисемантичку структуру дате одреднице од оне коју бележе постојећи речници сленга. То можемо илустровати на примеру лексеме *тетка*, коју Герзић (2012) бележи у шест значења.⁸ Са друге стране, тридесетак корисника Вукајлије написало је своје „дефиниције“ ове речи у сленгу. И поред тога што полисемантичка структура коју даје Герзић није мала, испоставља се да на Вукајлији налазимо још 4 додатна значења. Тај однос сумиран је у следећој табели.

значења речи <i>тетка</i> у сленгу	одговарајућа „дефиниције“ (и пример) одреднице <i>тетка</i> са Вукајлије	одговарајуће значење код Герзића (са редним бројем значења)
привлачна старија женска особа	Жена средњих година, доброг дупета и сиса (Pirkez89, 2011) Old skul sleng za dobro očuvanu i jebozovnu ženu srednjih godina. I pored toga što bira masan burek a ne musli, umesto aerobika tegli karirane cegere na pijac da ishrani decu i muža alkosa, a plažu je još od raspada Juge zamenila suncem u bašti, ona kao sfinga drčno prkosi vremenu i	непосведочено

⁸ Последње значење које наводи Герзић има број 7, али се оно, заправо, односи на фразеологизам *тетка из Црвенке*, па не припада полисемантичкој структури лексеме *тетка*.

Новоречје 7

	muškarcima, koji su uvek nešto hteli od nje, a malo šta hteli da pruže [...] (Pepe González, 2012). Milfača u starom zaboravljenom srpskom slengu (dokle_vise, 2013).	
(пејоративно) мушкарац чије понашање неко проценјује као блиско стереотипном женском понашању; уопште геј мушкарац	Osoba sa kojom najcesce poredimo pricljive muskarce (Дебилко и Моронко, 2010). - <i>Kome ti tetka? Ti ja dam tetku u zube...</i> (sultanija, 2007)	4. хомосексуалац (који у сексуалном односу игра улогу жене); тра[нс]вестит. в. педер.
у геј жаргону: (пејоративно) геј мушкарац изразито фемининог понашања ⁹	непосведочено	непосведочено
задњица	непосведочено	1. задњица, в. буља.
вена (при интравенској конзумацији психоактивних супстанци)	Izraz za venu, odnosno ubrizgavanje heroina u venu. <i>Pustio se u venu</i> (Marko, 2007).	2. нарк. вена, в. невека.
тетоважа	Alternativni izraz za tetovažu (neetzach, 2007). Tetovaža (dante 93, 2010).	непосведочено
ТТ пиштољ	Pistolj tetejac, 7.62ТТ (ruski, a moze i kragujevacka verzija) (sultanija, 2007). - <i>Kome ti tetka? Ti ja dam tetku u zube...</i> (sultanija, 2007) Pištolj marke "Zastava" iz Kragujevca, model M-57 ТТ (Tula-Tokarev) (dante 93, 2010).	6. пиштољ „ТТ“, исто тетовка.
скупоцени аутомобил марке Ауди ТТ	Popularan naziv za Audiјev kupe ТТ, koji su ljudi na ovim prostorima mogli da priušte samo ako su obradili neku tetku kojoj muž nije ostavio dugove, već ogromnu lovу (Марко, 2012).	непосведочено

⁹ На постојање овог значења указује, рецимо, следећи пример: „Statistički gledano svaki peti profil na геј друштвеним мрежама у опису наводи да не жели да га контактирају *tetke i ženturače* i да су у потрази искључиво за *pravim muškarcima*“ (<https://www.gay-serbia.com/homoseksualci-u-srbiji-traze-iskljucivo-prave-muskarce-ko-je-tetka-a-ko-maco-8777/>).

	Audi TT. Automobil kojim ljomberi, sa tetama Dečana i Sopoćana i tetkama za pojasom, privlače zgodne tetkice (KanameTosen, 2013).	
--	---	--

Табела 1. Значења именице *тетка* у сленгу и њихова посведоченост у „дефиницијама“ на Вукајлији и у *Речнику српског жаргона* (Герзић, 2012).

У табели није наведено секундарно значење лексеме *тетка* које припада општем колоквијалном језику (а не само сленгу) – „одрасла (обично старија) женска особа“. Оно, вероватно из истог разлога, није посведочено ни у Герзићу (2012), а на његово постојање указује неколико чланака и на Вукајлији. Поред тога, Герзић бележи и значење „школска спремачица“, али – колико нам је познато, у том се контексту данас користи искључиво реч *теткица*. Међу „дефиницијама“ које на Вукајлији налазимо, као што је и очекивано, има и оних које нису релевантни за полисемантички опис лексеме *тетка* у сленгу. То су најчешће чланци у којима се насловљени појам реинтерпретира у свом примарном значењу („очева или мајчина сестра“), односно сагледава се из другачије перспективе ради постизања хумористичног ефекта – рецимо: „рендген апарат за сваку моју цуру коју сам довео кући!“ (бури, 2010); „рођака без портфеља“ (paninago, 2014). Ту спада и неколико чланака који се надовезују на познату реплику из серије „Балкан експрес“ (*Само текти да однесм лек*).

Наведени примери, дакле, показују да је грађа доступна на Вукајлији лексикографски искористива. Нису сви чланци за поједину реч који се налазе на Вукајлији, наравно, релевантни за лексикографски опис, али, очигледно, међу њима се налазе и они који сведоче о значењима која досадашња лексикографска пракса није успела да детектује. Не само да проналазимо чак четири значења која Герзићев речник не бележи, већ нам и непосведоченост значења „задњица“, које се, неочекивано, нашло на првом месту у Герзићевој обради, може указати на то да оно данас има окаринални карактер.¹⁰ Ипак, потврда за значење које реч *тетка* има у геј жаргону није посведочена ни на Вукајлији. Штавише, летимична претрага речи карактеристичних за геј и квир жаргон на Вукајлији, показује нам да постоје жаргони чији лексички инвентар овде није посведочен, односно да Вукајлија, иако добар извор грађе за општи жаргон – сленг, није исцрпан када је

¹⁰ То, можда, раније није био случај. Шестотомни речник Матице српске (РМС) бележи ово значење лексеме *текта* као секундарно, али га у новијем једнотомнику (РСЈ) нема.

реч о жаргонизмима појединих (и на неки начин стигматизованих) друштвених група.

Геј и кринџ

Англицизам *геј*, за који се може рећи да данас представља уобичајену колоквијалну реч у српском језику, може имати функцију придева (*геј парти*, *геј парада* и сл.) или именице (*појавила су се два геја*). Та је конверзија посведочена у Герзићевом речнику (2012).¹¹ На Вукајлији се одредница *геј* појављује тридесетак пута. У највећем броју случајева дефиниције доносе само негативни вредносни суд корисника и, као такве, нису релевантне за детекцију полисемантичке структуре. Ипак, једна од дефиниција гласи: „*емотивна дијареја, патетично стање менталног сврша*“, што се илуструје примером: - *Шта си најлепше урадио за своју девојку? – Волео је више од свих! – Брате... то је геј!*¹² У истом правцу креће се и следећа дефиниција: „*узвик који испушта 85% мушкараца сваки пут када неко употреби неку романтичну реченицу или гест*“, која је праћена примером: *Закључак на саставу о Ромеу и Јулији: „Кад нађеш ту Неку Посебну, њено име стоји уместо оног Н на компасу [...]“ Друг, кроз кашаљ: Кхм, геј, кхм...“*.¹³ Наведени чланци са Вукајлије показују да је у сленгу реч *геј* развила метафоричко значење, које лексикографски још није регистровано, а које би се могло дефинисати као „превише емотивно, патетично (стога и бламирајуће)“.¹⁴ То се значење додирује са значењем једног још млађег англицизма, одомаћеног у жаргону младих – *кринџ*. Лексеме *кринџ* („који изазива осећај блама“), нема у Герзићевом речнику, што и не чуди – најстарија дефиниција коју налазимо на Вукајлији написана је 2018. године.¹⁵

Неологизми *бинџ*, *бинџовати*, *бинџер*

Судећи по датумима објављивања дефиниција на Вукајлији (најстарија је настала пре 6 година¹⁶), и неологизми са основом *бинџ* врло су млади, па је разумљиво да их у Герзићевом речнику нема. У савременом колоквијалном језику речи из овог гнезда односе се на гледање више епизода неке те-

¹¹ Као примарно значење Герзић наводи придевско, са дефиницом „хомосексуалан“ и одговарајућим примером. Секундарно значење Герзић одређује као „хомосексуалац, хомић“, али пример који се ту наводи може бити интерпретиран и придевски: *Како можеш да знаш да је неко геј?*

¹² <https://vukajlija.com/gej/664996>

¹³ <https://vukajlija.com/gej/590955>

¹⁴ Реч је о метафори БИТИ ПРЕВИШЕ ЕМОЦИОНАЛАН ЈЕ БИТИ ГЕЈ, која се наслања на стереотипну представу о мушкарцу и жени, по којој се од типичног мушкарца очекује извесан степен емоционалне хладноће, односно непоказивање емоција.

¹⁵ <https://vukajlija.com/krindz/736549>

¹⁶ <https://vukajlija.com/bindz>

левизијске серије заредом. Међутим, грађа на Вукајлији нам показује да су и ови англицизми развили секундарно значење уопштавањем – *бинцова-ти*, тако, секундарно означава „вршење неке активности у великој мери одједном“. *Бинцер* је, рецимо, на Вукајлији шаљиво дефинисан као „лик који не стаје док не поједе све из шерпе“¹⁷, а као одредница постоји и *бинцовање испитног рока*, са дефиницијом: „када наивно верујеш да ћеш положити све испити у једном року на државном факултету а ниси ни предавања одслушао како ваља“¹⁸. Не само да је на Вукајлији регистрована употреба ових неологизама у основном значењу¹⁹, већ је забележено и њихово релативно брзо полисемантичко ширење.

Оказионализам *ојевати*

Иако је творбено гнездо вугаризма *јевати* изузетно богато, *о-*префиксал представља нову и још увек не тако распрострањену појаву. Он, наравно, није лексикографски посведочен, али га на Вукајлији налазимо у неколико коментара и као одредницу. Одредница је дата у облику крњег перфекта *ојевало*, а дефинисана је овако: „покидало, објаснило на више нивоа, симбиоза *јебања* и *објашњавања* у нешто нестварно добро, нема даље, *љомбери* би рекли да *раскива*“²⁰. Како је реч о само једној дефиницији, написаној пре 10 година, и како се она појављује у свега неколико коментара, може се претпоставити да се ради о okazaionalној речи чија је употреба остала ограничена, односно која до сада није успела да, као други префиксали са истом основом, постане стабилни део сленг вокабулара. У том смислу, иако је реч творбено-семантички занимљива, одлука да ли би је требало уврстити у неки будући речник сленга (и да ли би је, притом, требало оквалификовати као okazaionalизам) захтевала би да се њена фреквенција провери и у другим електронским изворима, као и да се њена распрострањеност у говорном језику (посебно говорном језику млађих генерација) испита, рецимо, кроз одговарајућу анкету.

4. Вукајлија као лексикографски извор

На крају овог малог осврта на грађу коју доноси Вукајлија, можемо формулисати неколико методолошких смерница за коришћење овог ресурса у лексикографији сленга. Пре свега, неопходно је нагласити да Вукајлију не треба посматрати као прави речник – због непостојања адекват-

¹⁷ <https://vukajlija.com/bindzer>

¹⁸ <https://vukajlija.com/bindzovanje-ispitnog-roka>

¹⁹ „Гледање у цугу једне или више сезона омиљене серије“, <https://vukajlija.com/bindzovanje> (пре 4 године)

²⁰ <https://vukajlija.com/ojebalo/557752>

не лингвистичке обраде материјала, али ни као збирку речи – јер, видели смо, одреднице на Вукајлији нису увек заиста праве одреднице. Материјал који објављују корисници Вукајлије, стога, не може бити директно пренет у неки будући речник жаргонизама, али он и те како може допринети решавању проблема са којима се овдашња лексикографија сленга суочава. Ту, пре свега, мислимо на проблем непостојања адекватних примера у постојећим жаргонским речницима – у свим текстуалним сегментима (у дефиницијама, примерима и коментарима) корисници овог сајта се најчешће служе сленгом, што Вукајлију чини драгоценим јавно доступним извором за проучавање и описивање овог регистра. Како се садржај свакодневно допуњава, нова колоквијална и жаргонска лексика брзо проналази своје место на овој платформи. Не треба, притом, изгубити из вида чињеницу да се корисници Вукајлије међусобно надмећу у домишљатости и кретивности, што је засигурно један од фактора који доводи до појаве великог броја оказионалних сливеница и индивидуалних лексичких каламбура, који често имају мали потенцијал да заиста заживе као праве речи. Иако њихово укључивање у неки будући речник сленга зависи од више фактора (пре свега од њихове даље језичке судбине и њиховог лексичког потенцијала), нема сумње да и они представљају изузетно корисну грађу за истраживања творбених и семантичких процеса који су на располагању говорницима савременом српског језика. На крају, можемо закључити да би се, уз добру лингвистичку анализу грађе коју налазимо на Вукајлији, а која би подразумевала поређење лексикографски забележеног стања са сировим материјалом доступним на овој платформи, могло, несумњиво, доћи до потпунијег семантичког описа лексике савременог сленга. Ипак, треба имати у виду да нам о појединим жаргонима оних друштвених група које су више или мање скрајнуте у јавности, Вукајлија не говори пуно, што значи да би приликом израде будућих жаргонских речника било неопходно пронаћи и додатне електронске изворе.

РЕЧНИЦИ И ИЗВОРИ

GERZIĆ, Borislav 2012. *Rečnik srpskog žargona*, Beograd.

ИМАМИ, Petrit 2002. *Beogradski frajerski rečnik*, NK Internacional, Beograd.

*

АНДРИЋ, Драгослав 1976. *Двосмерни речник српског жаргона и жаргону сродних речи и израза*, БИГЗ, Београд.

АНДРИЋ, Драгослав 2005. *Речник жаргона, двосмерни речник српског жаргона*. *Zepter Book World*, Београд.

- РСАНУ 1959–. *Речник српскохрватског књижевног и народног језика САНУ*, САНУ, Београд.
- ШИПКА, Данко 2011. *Речник опсцених речи и израза*, Корнер, Београд, Прометеј, Нови Сад.
- Вукајлија, www.vukajlija.com

ЛИТЕРАТУРА

- ADAMS, Michael 2009. *Slang: The People's Poetry*. Oxford University Press, Oxford.
- ATKINS, B. T. Sue, Michael Rundell 2008. *The Oxford Guide to Practical Lexicography*. Oxford University Press, Oxford.
- BUGARSKI, Ranko 2003. *Žargon, lingvistička studija*. Biblioteka XX vek, Beograd.
- COLEMAN, Julie 2009. "Slang and Cant Dictionaries", A. P. Cowie (ed.), *The oxford history of english lexicography, Vollume II*, 314–336, Oxford University Press, Oxford.
- CRYSTAL, David 2006. *Language and the Internet*, Cambridge University Press, Cambridge.
- RADOVANOVIĆ, Milorad 2003. *Sociolingvistika*, treće izdanje, Izdavačka knjižarnica Zorana Stojanovića, Sremski Karlovci, Novi Sad.

*

- ВУЈОВИЋ, Душанка 2020. „Интернетски речник сленга Вукајлија“, *Новоречје*, II/3, 174–187.
- ЛАЗИЋ КОЊИК, Ивана и Марјан Јелић 2009. „О речницима српског језика на интернету“, Точанц, Д. и Јовановић, М (ур.), *Примењена лингвистика 10*, 113–124, Друштво за примењену лингвистику Србије, Филолошки факултет у Београду, Филозофски факултет у Новом Саду, Београд – Нови Сад.
- МИЛЮРАДОВИЋ, Софија 2014. *Музички жаргон младих*, Етнографски институт САНУ, Београд.

Vanja Miljković

INTERNET PLATFORM VUKAJLIJA AS A SOURCE FOR A
LEXICOGRAPHICAL DESCRIPTION OF CONTEMPORARY SERBIAN
SLANG

Vukajlija is a humoristic web portal where users write definitions of Serbian slang words. Although *Vukajlija*, just at first glance, looks like an online slang dictionary, it is not a linguistic project, and the main aim of its users is to create entertaining and funny content. Entry words are not always in the correct morphological form, and many do not belong to the slang register. Instead of

informative linguistic definitions, there are often humoristic or satiric comments on actual social issues. In this paper, we showed that *Vukajlija* is a parody of the dictionary format, but it can be used as a source for semantic and word formation investigations of contemporary Serbian slang and for a lexicographical description of the slang register.